

	Iktatószám	Budapestre vonatkozó ujságcikkek		Osztályozás
		Szerző		Tárgy
		Cím A mi városunk.		Hely
		Forrás: Magyarország		Idő
	Bp.	1913 VII.		Személy
	(Helv)	(Idő)	(Köt. v. fi)	

A mi városunk.

Kőbánya multja és jelene.

Budapest, május 10.

Rövid néhány esztendő alatt szemlátomást meg-növekedett Budapest lakóinak az érdeklődése az ő városuk iránt. Nem hirtelen jött, hamar muló fölbuzdulás ez, hanem, hogy végre belenőttünk a városunkba, valami ragyogó lokálpatriotizmus kezd itt kifejlődni; a bevándoroltak, kik Budapestet megtöltik, cziviseknek érzik magukat, többé nem idegenek itt, szinte benszülöttek már, akik tudják, hogy illik ismerniök a város multját, szeretni az emlékeit, ragaszkodni az intézményeihez s járni az utcáin, terein, nyitott szemmel, gyönyörködve a szérségeiben, megbirálva a ferdeségeket, hozzá-

szeleteket, melyek Budapestről szólnak. Magunk is gyakorta szolgáltunk adalékokkal Budapest történetének ismertetésében, a lelkünkől fakadt szeretet a mi városunk iránt igyekezett növelni polgártársaink szeretetét iránta, tettünk festéket mi is a palettára, melyről készül Budapest képe s most a Mi városunk szinte állandósul ezen a helyen, befogadva mindazt, utcai hangulatot, leírást, történetet és kritikát, ami egy-egy sétán, egy-egy emlékezés alkalmából kipattan. Jön itt komoly história, tréfa és zordon bírálat, egy-egy kép vagy csak játszi ötlet, együtt mind a mi szeretetünk bizonyossága a Mi városunk iránt, amelyről egy-két napja, hogy megjelent ilyen czímen egy pompás tanulmány.

szólani mindazokhoz, ami jobba, szebbé tehetné és fogja tenni a mi városunkat. A sajtó is szinte naponkint talál témát arra, hogy foglalkozzék a városunkkal, annak külső képével, tömegmegnyilatkozásaival, a szolgálatunkra rendelt intézményeivel, foglalkozzék többé már nem rideg hírekben, hivatalos kommunikék hangján, hanem bensőséges átérzésével mindannak, amit a lokálpatriotizmus áraszt ki a pesti czivisekből. Napról-napra növekedik Budapest irodalma is és ámbátor még mindig hiányzik az alkalmas, megfelelő mű Budapest történetéről és nincs meg az a mai Budapest egységes képe, gyarapodnak a vonalak, mikből ez a kép majd kialakul, keverődnek a színek, mik pompás festményt fognak alkotni a mi városunkról. Ime: a Fővárosi Könyvtárnak már munkát ad összegyűjteni az ujság-

Budapest tizedik kerületének történetével foglalkozik és Kőbányát valóban föl kell fedezni a pestiek számára. Lássunk valamit róla Dausz Gyula művéből. Kőér neve, ami a mai Kőbánya, már az Árpád-házi királyok alatt is szerepel. IV. váltságairól, szintén említi. I. Lipót kiváltságlevele Burgundiának mondja Kőbányát. Burgundia hegyet jelent és Pest határában csak itt van hegy. Noha I. Lipót kiváltságlevele Kőbányát mint Pest város tartozékát említi, a városnak esztendőig pöre volt birtokáért Grassalkovich Antal herczeggel. Végül is «egy nagy tőkének kifizetése» árán, egyezés alapján jutott a birtokába Pest s így Kőbánya Pestnek a «szerzeménye» s a mult század közepéig Kőbánya, nevének megfelelően, szinte kizárólag kőbánya volt. Elszigetelten állanak a síkságon a kőbányai, mészkőhegyek, közülük a legmagasabb az Ó-hegy. Kőve kitűnő építőanyag. Könnyen faragható, fűrészelhető s mégis szilárd. A kőbányai bányákból épült a régi s jórészt az új Pest, a réginek a falai is. Pest monumentális középületei közül a Bazilika, a Magyar Tudományos Cs. 81. sz.

Akadémia, a Vigadó, Központi városhaza (Károly-kaszárnya) Kőbányán fejtett kőből épültek. A bányák itt nem nyitottak, hanem aknaszerűek s ezekből azután nagyszerű pinczék lettek. Még 1866-ban is vagy tízezer kocsira való követ fejtettek Kőbányán. Kőbánya gyáriparának a fejlődése és a városrész beépítése azonban végét vetette a kőbányászatnak. Az aknák most pinczékül szolgálnak. A pinczék hossza harminczháromezer méter és 178 ezer négyszögméter területet foglalnak el. Előérne bennük Budapest egész lakossága.

A kőbányászaton kívül országos híre volt Kőbánya bortermelésének is. Száz év előtt még «Grosser Pesther Steinbrucher Weingarten» néven emlegették Kőbányát. Pora híres volt a tartósságáról és kellemes zamatjáról. Hogy mikor kezdődött itt a szőlőmivelés, nem lehet tudni, de a XVIII. század elején már nagy kiterjedésű szőlők voltak Kőbányán. 1831-ben huszezer akó bort szüreteltek szőlőben. A bortermelés rohamos hanyatlásnak indult 1870-ben, mikor a gyárak kezdenek itt épülni. 1875-ben meg szinte egyszerre eltűnnek a szőlők.

Nevezetes Kőbánya arról is, hogy Magyarországon itt volt az első vasut. Lőfogatu vasut azonban és «lebegő vasut»-nak hívták. 1827 aug. 20-án volt a vasut ünnepies megnyitása József nádor jelenlétében. A pályának szinte állandó javítása azonban olyan költségbe került, hogy 1828-ban husvét után már lebontották a próba-vasutat. Ma, tudvalevőleg, sörgyártásáról és sertésszállásairól híres Kőbánya. A sertésszállásokat a mult század ötvenes éveinek végén kezdték itt felállítani s 1890-ben már egyszerre 180 ezer sertés fért el a szállásokban. Legnagyobb volt a sertésfelhajtás 1894-ben, mikor 904.710 darab sertés volt Kőbányán. Öt-ekét esztendő alatt tizennyolczmilliónál több sertés fordult meg Kőbányán s ezek értéke 2250 millió korona volt.